

'U kunt begrijpen dat wij ons afvroegen wat een marechaussee van wie wij niet konden weten of hij 'goed' was, dacht, toen hij 's morgens om acht uur op een weg tussen Mariënberg en Almelo twee mannen zag lopen met dezelfde jassen, tassen, dassen en overhemden.'¹

Deze verklaring (wij namen haar al in deel 5 op) is niet eens volledig, want SOE placht al zijn agenten méér identieke uitrustingsstukken mee te geven. 'The Clothing section', aldus de Britse historicus M. R. D. Foot,

*'included two refugee continental tailors . . . One of them had brought over to England with him two bolts of continental pyjama cloth; so all the new agents had two pairs of continental pyjamas.'*²

Meer nog: 'alle agenten' (bedoeld zijn hier de SOE-agenten die in het kader van het *Englandspiel* in Duitse handen vielen) 'droegen', zo luidt een naoorlogse verklaring van L. A. Poos en M. Slagter, de twee Nederlandse politie-agenten die als helpers van de 'SD' die SOE-agenten plachten op te vangen, 'eenzelfde soort polshorloges, kennelijk nieuw en *waterproof*, welke hier niet meer te koop waren.'³

Aanvankelijk werden alle valse papieren waaraan geheime agenten behoefte hadden, louter door MI-6 vervaardigd. SOE was in dat opzicht dus van MI-6 afhankelijk, maar MI-6 was bepaald niet scheutig met het verlenen van hulp. MI-6 ging er van uit dat sabotage-agenten eerder gearresteerd zouden worden dan spionage-agenten, zodat die laatsten gecompromitteerd konden worden door papieren die men aan de eersten had meegegeven. 'A time came', schrijft SOE-officier Sweet-Escott,

*'at which nearly every request we made was followed by a battle. There were one or two ugly cases where our people were arrested because they said the papers they had been given were not in order. In the end we were forced to break MI-6's monopoly and do our own forging but our right to do so was not won without a tremendous campaign of mutual vilification.'*⁴

Speciale moeilijkheden bood het Nederlandse persoonsbewijs. In de loop van '41 werden aan alle Nederlanders van zestien jaar en ouder persoonsbewijzen uitgereikt. Zij waren door de ontwerper, J. L. Lentz, hoofd van de rijksinspectie van de bevolkingsregisters, zo perfect tegen vervalsing of

¹ Getuige H. M. G. Lauwers, *Enq.*, dl. IV c, p. 214. ² M. R. D. Foot: *Resistance*, p. 139. ³ L. A. Poos en M. Slagter: 'Het *Englandspiel*' (*Enq.*, punt f, bijl. 271).

⁴ B. Sweet-Escott: *Baker Street Irregular*, p. 106.